

PSAC 2023

Examiners' Report – Kreol Rodrige

Pwin inportan:

Baze lor PSAC 'assessment' 2023 Kreol Rodrige, ki premyin lexamin onivo PSAC pou sa size-la, ala bänn pwin inportan ki inn retenir:

Bänn kandida:

- enan enn metriz ase korek dan prodiksion ekri, sirtou dan konpreansion kot zot fer prev boukou imajinasion, me kapav ankouraz ankore plis itilizasion bänn fraz konplex
- bänn kandida enan enn metriz ase korek lortograf Kreol Rodrige, me pārfwa zot gengn difikilte lor sertin laspe ek konfönn avek lortograf KM, bizin travay bänn exersis adisionel pou disip bänn dout
- bänn kandida bizin travay bänn exersis lor fraz sinp ek konplex ek fer diferans ant sa de-la

Komanter Zeneral

Premyine lexamin PSAC pou Kreol Rodrige an 2023 inn enn sikse avek enn pousantaz reisit 97,31% lor 260 kandida ki inn pran pār dan sa laxamin-la. Sa bänn kandida-la, ti pe fer Kreol Morisien depi Grad 1 ek zot inn shifte pou al fer Kreol Rodrige (KR apārtir aster) depi lanin 2020. Zot inn bizin aprānn enn nouvo lortograf ek asimil bänn lezot laspe KR lor plan lekritir ki diferan avek KM ki zot ti pe aprānn. Bann kandida ti bizin repönn bänn kestion lor gramer, vokabiler, lektir konpreansion ek prodiksion ekri.

Papie-la ti divize an trwa pārti:

- Lektir ek Konpreansion (40%)
- Prodiksion ekri (30%)
- Gramer ek Vokabiler (30%)

Analiz :

Rezilta KR montre ki bänn kandida enan enn metriz pliz-ou-mwin korek pou bänn kestion direk kot bizin repönn pār enn sel mo oubien pou *multiple choice*. Pārkont, nou trouv sertin gengn inpe plis difikilte kan zot bizin konstrir enn fraz pou repönn enn kestion. Mem si dan laplipār ka, enan enn metriz korek lortograf, dan sertin kopi mem si bänn repons korek pār rapor ek fon, dan zot form, nou ankore retrouv plizir fot lortograf. Li ousi inportan pran an konsiderasion formasion bon form bänn fraz negatif ek interogatif. Si dan lamazorite ka, bänn kandida inn omwin esey fer zot papie, malerezman enn tipti nonb kopi inn reste preske vid ouswa inn ekri bann mo kot zot inn zis asanble bann let ansanm san ki li fer sans. Enan ousi bänn ka kot sertin kandida inn travay bien

dan lansanb zot papie ziska ki ariv kestion konpreansion kot zot inn kit blank. Bizin kontign ankouraz bänn kandida pou kontign pratik lekritir.

Kestion 1

Kestion 1 ti teste konpreansion dan enn fason sinp. Zot ti bizin relie sak fraz ki inn donin avek enn zimaz. Lamazorite bänn kandida inn gengn tou zot pwin pou sa kestion-la.

Kestion 2

Dan Kestion 2, ti enan 10 item multiple choice avek bänn eleman lor gramer dan Kreol Rodrige. An enn manier zeneral, bänn kandida inn plito bien travay pou sa kestion-la. Pärmi 10 item ki inn donin, enn pärti bänn kandida paret inn gengn difikilte avek zis enn item, notaman item 3. Anba kestion pou item 3

3. Mo bänn vwazin inn ranz sa zoli servolan-la pār

A limem

C momem

B zotmem

D tomem

Alor ki repons sipoze, B, plizir kandida inn dönn A kouman repons. Zot pa inn fer atansion ek lefet ki ti enan *mo bänn vwazin*, ek pa zis *mo vwazin*.

Kestion 3A

Kestion 3A ti teste konesans vokabiler bazik. An mwayenn, bänn kandida inn gengn 4 lor 5 dan sa kestion-la. Sa demontre ki anterm vokabiler bazik, bänn kandida enan enn metriz ase korek.

Kestion 3B

Kestion 3B teste vokabiler dan enn lot form. Dan sa kestion-la, se konpreansion fraz-la ki sipoze permet bänn kandida swazir bon repons. Pou sa kestion-la, an mwayenn bänn kandida inn gengn 3 lor 5. Mem si li ase, korek, ankor kapav ankouraz bänn kandida pou fer plis atansion pār rapor ek konpreansion.

Kestion 4A

Kestion 4A ti baze lor enn lafis. Sa keston-la, enan pou obzektif evalie konpreansion enn text informatif ek idantifie bänn eleman repons presi. Dan sa ka-la, li inportan ki bänn kandida pa dōnn bänn linformasion anplis (ki napa inn demänn zot). Pou sa keston-la, bänn kandida inn relativman bien travay, exepte pou premyin item.

Item 1: *Nomm de institision ki pe organiz sa levennman-la.*

2 eleman repons ki ti pe atänn pou sa keston-la, se *Akademi Kreol Rodrige ek Komision Ar ek Kiltir*. Pou sa keston-la, boukou kandida inn gengn difikilte, Swa zot pa inn met nom konple bänn institution, swa zot inn rebran seki ti enan dan poster, setadir, *Akademi Kreol Rodrige ek Komision Ar ek Kiltir pe organiz*. Dan sa ka-la, zot perdi pwin. Li bon rapel ki pou sa keston-la, bänn kandida bizin kapav relev bänn repons presi, ek sa li aplikab dan tou leres keston pou sa pārti-la.

Malgre sa bänn febles-la pār moman, bänn kandida inn kanmem ase bien travay lor sa keston-la dan lasanb avek enn to 75% reisit.

Kestion 4B

Sa keston-la ti lor lektir ek konpreansion. Bänn keston inn teste kapasite konpran ek interpret text-la ek sitiasion ki pe arive dan text-la. Konpreansion li bizin sirtou onivo literal ek inferansiel. Zot pārfwa bizin ousi enn degre analiz ek kritik sinp. Dan sa pārti-la, nou sirtou retrouv bänn keston ouver.

Detrwa item ki merit latansion:

Item 1: Bänn kandida ti bizin ekrir ‘V’ ou ‘F’ pou sak fraz ki ti donin. An zeneral, bänn kandida inn bien travay dan sa item-la.

Item 2 ziska item 5: ti bänn keston *multiple-choice*. Dan sa pārti la, bänn kandida inn plito bien travay exepte pou item 4 kot sertin kandida inn gengn konfizion lor repons exakt. Konfizion inn vini pārski zot inn gengn difikilte sitie keston-la lor plan kronolojik.

4. Ki Jampi fer kan Pampi dōnn li konsey?

- A Li sot ankor pli ot.
- B Li zet delo lor figir Pampi.
- C Li rant dan sak Misie Gerard.
- D Li koumans priye.

Item 6 ziska item 10 ti bānn kestion ouver. Dan enn manier zeneral, bānn kandida inn plito bien travay pou sa item-la, eksepte pou item 10 kot boukou kandida inn gengn difikilte.

Item 10: Dan ki fason Jampi sanze alafin zistwār-la?

Sa kestion-la, li enn kestion inferant kot repons exakt-la li pa trouv direkteman dan text-la. Pou sa, bānn kandida bizin inn konpran text-la, konpran so deroulman naratif pou kapav dedwir ki repons bizin donin. Dan sa ka-la, boukou kandida inn rekopie enn fraz ki deza dan text-la.

Item 11, li relativman direk, kot lobzetif bann kandida se remet trwa evennman ki deroule dan zistwār ki inn donin an-ord kronolojik. Ankore enn fwa dan laplipār bānn ka, bānn kandida inn kapav remet bānn evennman dan lord ki bizin.

Kestion 5

Kestion 5 evalie konesans kandida lor syntax Kreol Rodrige atraver plizir tip kestion. Lobzektif se konin si bānn kandida kapav rekonet bānn mo , etabli zot fonksion ek konin kotsa bizin plas zot dan bānn fraz an Kreol Rodrige.

Pou sa kestion-la, dan lamazorite bānn ka, bānn kandida inn kapav demontre sa konpetans-la

Pārkont bānn kandida inn gengn inpe plis difikilte pou item (v), (vi) ek item (vii):

Pou item (v) ki enn kestion ki tret « negasion », sertin kandida pa inn trouv bon form negatif pou fraz ki inn donin. Dan sa fraz-la repons ki ti pe atānn se : Mo granper pa inn al aste legim. (Bānn lezot form kouman Zamin mo granper inn al aste legim, li enn form negatif , me li pa form negatif pou sa kestion-la pārski fraz-la nepli enan mem sans)

Pou item (vi) ki enn kestion ki tret interogasion / deklarasion. Pou sa kestion-la, bānn kandida sipoze anlev tou bānn mārker interogatif, setadir (Eski ek pwin interogasion)

Repons ki ti pe atānn pou sa kestion-la se : *To paran les twa al exkursion*. (Bānn lezot form kouman *zamin to paran les twa al exkursion*, li enn form deklaratif , me pa form deklaratif pou sa kestion-la pārski fraz-la nepli enan mem sans). Nou pou ousi note ki sertin kandida pa inn anlev « eski” oubien zot pa inn anlev “pwin interogasion”, dan sa ka-la, inn bizin penaliz zot pārski li rest enn fraz interogatif.

Item (vii): Kandida ti bizin fer enn fraz avek mo *tris – perdi*.

Pou sa item-la, laksan baze lor lortograf ek syntax ek li obligatwar fer enn sel fraz. Li ousi obligatwār servi toulede mo ki inn donin. Dan lamazorite bānn ka, bānn kandida inn kapav fer bānn fraz kouman bizin ek zot inn gengn tou zot pwin. Pārkont sertin inn fer bānn fraz kot enan

zis enn sel mo pāirmi bānn mo ki inn donin. Par exanp « Mo bien tris ki mo manman pa inn vinn reinion ».

Mem si enan posibilite pou toler bānn erer ponktiasin pou sa kestion-la, pārkont virgil vinn esansiel kan li sepār de propozision ki kapav tini tousel pārski sinon li fer de fraz ek lerla penan lot swa ki penaliz kandida-la.

Kestion 6A

Pou sa kestion-la, bānn kandida ti bizin konplet enn ti text avek bānn mo ki ti deza dōnn zot. Lamazorite bānn kandida inn reisi repōnn sa kestion-la kouman bizin ek zot inn reisi trouv tou bānn mo.

Kestion 6B

Pou sa kestion-la, se text ki inn donin dan lexersis 6A ki kontignin dan lexersis 6B. Pārkont, dan sa ka-la, bānn kandida ti bizin propoz zot prop mo pou konplet text-la. Apepre 50% kandida inn reisi trouv bānn mo apropiye. Lot pārti inn swa gengn difikilte pou sertin item, swa zot inn les lespas-la vid. Sertin kandida inn gengn inpe difikilte pou trouv bānn mo apropiye pou ranpli bānn lespas,

Kestion 7A

Dan kestion 7A, bānn kandida ti bizin koriz bānn fot lortograf dan enn fraz pār rapor ek 5 mo.

Bānn mo ki ena fot ti fini idantifie dan text-la. Sa kestion-la permet nou teste bānn kandida lor zot konesans bānn item lexikal dan enn kontext ek konesans zot lortograf.

De lexanp

- Premyin mo ti ‘terrin’ ki ti bizin vinn ‘terin’. Lamazorite kandida inn gengn sa kestion-la korek.

-Trwaziem mo ti ‘atantion’ ki ti bizin vinn ‘atansion’. Enn pārti bānn kandida inn met latantion ki inn fer zot perdi pwin.

Kestion 7B

Sa kestion-la teste konesans ek itilizasion bon form bānn verb an Kreol Rodrige (setadir swa form long swa form kourt). Dan sa ka-la, form plin verb-la inn deza donin. Pou sa kestion-la, lamazorite bānn kandida inn bien repōnn bānn kestion

Kestion 8A

Kestion 8A, evalie kapasite bänn kandida pou ekrir enn zistwār 3 fraz an Kreol Rodrige baze lor trwa desin. Pou sa keston-la, pou sak desin inn dōnn 2 mo ki bizin servi pou fer enn fraz. Dan plis ki 60% bänn ka, bänn kandida inn kapav atenn tou bänn lobzektif pou sa keston-la. Pärkont dan sertin-ka, nou trouve ki swa bänn fraz pa reisi fer enn zistwār, swa bänn fraz la pa koeran avek zimaz ki inn done, swa pa inn servi tou mo ki inn donin. Dan sa bänn ka ki inn fek mansionin-la, bänn kandida pa inn gengn zot pwin.

Pärkont li bon note ki dan laplipār bänn ka, bänn kandida inn fer bänn zoli fraz an Kreol, bänn fraz ki bien kreatif, mem si nou pou note ki ankor enan bänn zefor pou fer lor plan ortografik pou sertin kandida.

Inpe lexanp fraz ki nou inn gegne ek bänn komanter lor bänn problem ki zot inn gengne:

Pandan wikenn, kan pa ti ankor enan telefonn, tou zanfan ti desine ek fer louvraz.

Mo manman disinin lerla montre so granmer.

Deswit granmer kol li lor miray pou fer dekorasion.

Pandan wikenn, Adriana desid pou fer enn desin.

Lerla li donn so granmer desin-la.

Deswit so granmer kol desin-la avek miray.

Pandan wikenn Linda desid pou desinn enn desin pou so granmer.

Lerla kan li fini, li donn so granmer desin-la.

Deswit-deswit so granmer akros desin-la ek miray.

Pandan wikenn, Samira ti kontan kolorie. *(Isi kandida-la pa inn servi enn mo ki inn donin e li pa gengn okenn pwin.)*

Lerla, li ti donn so granmer desin-la pou li gete.

Deswit, so granmer akros desin-la ek miray e Samira ti bien kontan.

Pandan wikenn, mo kontan desinn bann desin lor lanatir.

Ler mo fini mo montre mo granmer e li dir mwan ki li extra zoli.

Deswit mo granmer akros li ek miray.

Pandan wikenn Emilie inn gengn enn ti letan pou desinn enn desin pou so granmer.

Lerla, kan li fini li donn so granmer li.

Deswit li gengn lide pou kol li ek miray.

Pandan wikenn Tamira desinin. (*Kandida bisin servi mo ki inn donin san sanz kategori gramatikal mo-la*)

Lerla kan li fini li al montre so granmer.

Deswit granmer met desin-la ek miray.

Pandan wikenn, Mira kontan fer bann zoli desin.

Lerla li al montre sa so granmer. So granmer ti bien kontan so desin. (*Nou konsey bänn kandida fer enn sel fraz avek bänn mo ki inn donin pou zot pa perdi tou zot pwin.*)

Deswit, so granmer pran li ek akros li ek miray pou fer zoli.

Kestion 9

Kestion 9 se enn keston konpozision ki enn lexisis prodiksion ekri. Text ti bizin anviron 100 mo. Bänn kandida ti bizin kontign zistwār ki koumans pār : *Ti aswār. Mo ti pe get pār lafenet. Enn kout mo trouv enn lalimier dan lesiel.* Bänn kandida inn rekonpanse pou itilizasion vokabiler vārye ek presi, lortograf, syntax, kreativite, konplexite fraz, lorganizasion ek devlopman zistwār-la.

Apepre 60% bänn kandida inn demontre kapasite ekrir enn zistwār bien konstri e ki bien orizinal. Pārkont nou inn ousi trouv bänn ka kot kandida pa inn ekrir nārniēn, oubien sartin kandida ki enn ekrir enn zistwār konpletman diferan ki penan okenn lien avek seki inn donin.

Seki swiv se inpe exanp bänn konpozision ki inn gengne:

Konpozision 1

Ti aswār. Mo ti pe get pār lafenet. Enn kout mo trouv lalimier dan lesiel. Mo bānn mami et papi pe get televizion. Mo tānn dan linformasion ki finn gagn enn kiksoz bizar. Deswit mo desānn mo al get television. Bann-la pe pes sa an direk de enn baz militer ki pe anket lor la. Zot finn envoy enn fize dan lespas. A zot dekouvert finn gagn enn kolizion ant de zetwal ki finn fer enn gro eksplozion ki finn prodir enn extra gro trou nwar. Nou finn gagn lasans li ti aviron 30 000 km avek nou sistinm soler. Fize ti bizin al extra vit pou ariv laba dan lespas 9 erd-tan. Me nou finn konpran kifer zot finn ariv laba osi vit. Se parski apen zot ariv 40 000 km avek li trou nwar ti pe ris zot, malerezman li finn aspir zot. Apre aviron 1 erd-tan trou nwar la finn disparet.

Isi nou trouv enn konpozision ki finn bien ekrir, bien devlope e ki orizinal. Vokabiler-la apropiye, ena bann fraz konplex, li lor tem ki finn done. So zistwar agreab pou lir ek li inn demontre enn reel kapasite pou konstrir enn zistwar depi so koumansman ziska so lafin. Sa konpozision-la definitivman merit enn pwin bien elve.

Konpozision 2

Ti aswār. Mo ti pe get pār lafenet. Enn kout mo trouv lalimier dan lesiel. Vit- vit mo al kriye mami. Mami dir mwan ki se enn zetwal-filant. Telman sa zetwal-filant-la ti zoli mo finn admir li pandan lontan. Apre de-minit lapli koumans tonbe e bānn niaz koumans kouver zetwal-la. Desi, mo al get linformasion lor televizion. Zournalis-la dir ki ti enan enn ti komet ki ti pe fons lor Rodrig me li finn tonb dan lamer. Apre inpe letan de refleksion mo realize ki anrealite sa zetwal-filant-la ti enn komet. Mo al dir mami ki se enn komet e mami finn exkiz pou so erer.

Sa konpozision 2 la finn gagn enn pwin respektab pou so orizinalite, so styl ek parski li bien striktire ek pena boukou repetision bānn lide. Sa kandida-la inn servi bānn striktir fraz bien varie ek so vokabiler ase devlope.

Konpozision 3

Ti aswār. Mo ti pe get pār lafenet. Enn kout mo trouv lalimier dan lesiel. Telman mo ti gengn per mo demānn mo paran kete sa. Zot dir mwan ki apel sa leklips. Pou get li pli bien nou dir nou vwazin misie Tom prêt nous so teleskop. Kan nou get ladan nou trouv enn gro planet ki ti pe pas devan lalinn. Pou nou gengn pli linformasion lor sa planet-la, mo papi pran so liv ki koz lor bānn plane tek dirk i sa planet-la appel zipiter ek limem pli gro.

Sa konpozision 3 la osi bien interesan an term lide ki inn developpe. Konpare a lot de konpozision-la ena mwins elaborasion. Avek plis zefor lor sa laspe-la, konpozision-la ti kapav gengn enn meyer pwin.

Konpozision 4

Ti aswār. Mo ti pe get pār lafenet. Enn kout mo trouv lalimier dan lesiel. Ler mo vwazin trouv sa li tir enn foto ek li met sa lor Watsapp. Tou dimounn dir ki gro lapli sa. lendemin enn gro lapli tonbe. dimounn dir lapli tonbe parski pena delo dan basin. ler zot basin fini plin zot dir tonbe pou tou dimounn gengn delo pou zot dwar. apre enn letan zot get dan lesiel zot pa trouv lalimier-la. Bann dimounn koumas bekouraze. zot dir kan zot pou gengn lapli encor coumsa. Zoli-zoli lapli coumsa aret enn kou. bann dimounn kontan paski zot basinn inn plin enan ki pena. balo kot zot enan pas inn gengn delo. Selma inn gegn delo pou bwar.

Dan sa konpozision-la, nou trouv bokou repetision dan bānn lide ki inn developpe ek sa afekte koerans ek flidite text-la. Enan mazorite fraz sinp ek so vokabiler inpe limite ek enan boukou fot ponktiasion sirtou lor maziskil.